

Staan voor kwaliteit en integriteit

Belastingadviseurs hebben bij vrijwel al hun werkzaamheden te maken met de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft). Het Register Belastingadviseurs (RB) heeft een toetsingsarrangement met het Bureau Financieel Toezicht afgesloten over de manier waarop de controle op de naleving van de Wwft door onze leden plaatsvindt. Waarom vindt onze vereniging dit belangrijk en hoe worden de controles uitgevoerd?

Willem Faassen
Mr. drs. W.K.M.
Faassen RB is belastingadviseur bij Bloemsma + Faassen Accountants en Bestuurslid van het Register Belastingadviseurs

Naleving van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) is verplichte kost, of we daar nou blij mee zijn of niet. En bovenop dat alles wordt de wijze waarop we deze wet naleven ook nog gecontroleerd door de overheid om precies te zijn: door het Bureau Financieel Toezicht. En als de naleving onvoldoende is kunnen belastingadviseurs worden geconfronteerd met forse sancties. Onze vereniging heeft een toetsingsarrangement met het Bureau Financieel Toezicht afgesloten over de wijze waarop de controle op de naleving van de Wwft door onze leden plaatsvindt¹. In dit artikel ga ik allereerst in op de vraag waarom we als vereniging belang hechten aan een dergelijk arrangement. Daarna ga ik in op hoe de controles worden uitgevoerd.

Als belastingadviseurs hebben we dagelijks te maken met de Wwft². In artikel 1a lid 1 en lid 4 Wwft is geregeld dat de Wwft op belastingadviseurs van toepassing is. Artikel 1a luidt:

“Deze wet is van toepassing op banken en andere financiële ondernemingen, alsmede op de ingevolge het vierde lid aangewezen natuurlijke personen, rechtspersonen of vennootschappen handelend in het kader van hun beroepsactiviteiten.”

Vervolgens wordt in lid 4 letter a Wwft bepaald dat “Als natuurlijke personen, rechtspersonen of vennootschappen handelend in het kader van hun beroepsactiviteiten waarop deze wet van toepassing is worden aangewezen:

- a. natuurlijke personen, rechtspersonen of vennootschappen die als belastingadviseur zelfstandig onafhankelijk beroepsactiviteiten uitoefenen, dan

wel natuurlijke personen, rechtspersonen of vennootschappen, voor zover zij anderszins zelfstandig onafhankelijk daarmee vergelijkbare activiteiten beroeps- of bedrijfsmatig verrichten;”

Ten slotte bepaalt artikel 1d lid 1 letter c Wwft dat:

“Met de uitvoering en handhaving van deze wet zijn belast:

het Bureau Financieel Toezicht: voor zover het betreft instellingen als bedoeld in artikel 1a, vierde lid, onderdeel a, b, d en e;”

Al deze bepalingen vormen de basis voor de toepassing van de Wwft op onze werkzaamheden als belastingadviseurs.

Het Bureau Financieel Toezicht (BFT) is dus belast met de controle op de naleving van de Wwft door belastingadviseurs. Overigens is het BFT niet alleen belast met de controle op de naleving door belastingadviseurs, maar ook met de controle op de naleving door accountants, administratieconsulenten en (kandidaat)notarissen. Daarnaast is het BFT – dit betreft een soort van restbepaling in artikel 1a lid 4 letter e Wwft - belast met de controle op personen en instellingen die een gelijksoortig juridische beroep of bedrijf uitoefenen als (kandidaat) notarissen of advocaten. Overigens is het BFT ook belast met het toezicht op gerechtsdeurwaarders, echter dat toezicht vloeit niet voort uit de Wwft.

Onze vereniging heeft al gedurende meerdere jaren een toetsingsarrangement met het BFT. In voorgaande en huidige arrangementen zijn afspraken gemaakt over hoe het toezicht op de zelfstandige leden van onze vereniging wordt vormgegeven. Een belangrijk punt is dat de controles op de naleving van de Wwft niet worden uitgevoerd door het BFT maar door de vereniging zelf, al-

Bestuursvoorzitter van het RB Fons Overwater en directeur van het Bureau Financieel Toezicht Marijke Kaptein ondertekenen op 27 januari 2020 het toetsingsarrangement. Achter hen staan v.l.n.r. fiscaal directeur RB Sylvester Schenk, senior toezichthouder Wwft BMT Rinus Beumer en algemeen directeur RB Therèse van 't Westende.

thans door auditoren die door de vereniging worden geworven en opgeleid. Ten tijde van het aflopen van het vorige arrangement in juli 2018 waren deze controles door het RB overigens stopgezet. Dat had te maken met de problematiek rondom de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).³ Ik verwijs naar mijn artikel in Het Register van augustus 2019, pagina 28 t/m 31⁴.

Verlengstuk van de overheid?

Een logische vraag is waarom het RB een toetsingsarrangement heeft afgesloten met het BFT. Je kunt immers stellen dat als de wetgever deze toezichthoudende taak heeft toebedeeld aan het BFT deze laatste die taak dan ook maar moet uitvoeren. Populistisch gesteld: worden we (niet nog meer) een verlengstuk van de overheid? Op deze vraag ga ik hieronder in.

Kwaliteit en integriteit

Voor het afsluiten van een arrangement zijn drie belang-

Een belangrijk punt is dat de controles op de naleving van de Wwft niet worden uitgevoerd door het BFT maar door de vereniging zelf

rijke argumenten te noemen. In de eerste plaats heeft het RB kwaliteit en integriteit van de vereniging en haar leden hoog in het vaandel staan. In de tweede plaats hechten we er belang aan dat de toetsingen door auditoren van het RB, in plaats van door het BFT, worden uitgevoerd. En in de derde plaats horen we tijdens de toetsingen wat er leeft bij onze leden als het gaat om de Wwft. Op alle drie argumenten ga ik nader in. Kwaliteit is – naast belangenbehartiging, ondersteuning, permanente educatie en onderwijs – één van de pijlers onder de doelstellingen van onze vereniging. Het toetsingsarrangement is een onderdeel van het kwaliteits-

systeem van onze vereniging. Dit kwaliteitssysteem bestaat uit een aantal onderdelen. Zo stellen we toelatingseisen aan nieuwe leden in de vorm van een adequate opleiding al dan niet in combinatie met relevante werkervaring, hebben we een reglement beroepsuitoefening (RBU) is sprake van permanente educatie, voeren we kantoortoetsen uit én, voor het geval een verenigingslid naar de mening van een belanghebbende de plank heeft misgeslagen, kennen we tuchtrecht. In de praktijk ondersteunen we onze leden met een gevarieerd PE-programma, hebben we een Bureau Vaktechniek dat als gesprekspartner en vraagbaak kan dienen én stellen we diverse modellen en notities ter beschikking, waaronder een kwaliteitshandboek. In dit handboek staan onder andere procedures voor het opstellen van

een schriftelijk risicobeleid en klantacceptatie. Daarnaast bevat ons handboek informatie over het signaleren en melden van ongebruikelijke transacties en het monitoren van het risico dat ‘kleeft’ aan de klant. Ons RBU gaat over de beroepsuitoefening en de relatie die we hebben en onderhouden met onze klanten. Rugengraat van ons RBU is integriteit. Een lid van onze vereniging moet zich zowel zakelijk als privé onthouden van alles wat de eer en waardigheid van ons beroep aantast. Wat dat precies inhoudt is toegelicht in het RBU. Ons RBU bepaalt – samen met de tuchtrechter – de uitleg van het begrip ‘eer en waardigheid van het beroep’. Het betreft een dynamisch begrip dat zich spiegelt aan de maatschappij waarin we leven.

De Wwft ziet ook op integriteit, te weten het bewaken van de integriteit van ons maatschappelijke financiële systeem. De fiscaliteit is hiervan een belangrijk onderdeel. In de begrippen ‘integriteit’ en ‘kwaliteit’ vinden het RB en het BFT elkaar. Beiden vinden we integriteit belangrijk: integriteit van onze leden en hun beroepsuitoefening en integriteit van ons financiële systeem. Dat gezamenlijke vertrekpunt maakt dat het bestuur, net als

Het toetsingsarrangement is een onderdeel van het kwaliteitssysteem van onze vereniging

de vorige besturen, belang hecht aan de naleving van de Wwft. En door die naleving te toetsen vormt het RB in alle opzichten een kwaliteitskeurmerk dat we met verve kunnen uitdragen.

RB-auditoren

Een tweede reden voor het afsluiten van een arrangement is dat, en dit is een belangrijk onderdeel van het arrangement, de reguliere toetsingen exclusief worden uitgevoerd door auditoren die zijn aangesteld en opgeleid door het RB. Het BFT voert in beginsel geen reguliere onderzoeken uit bij leden van het RB (artikel 2 lid 2 toetsingsarrangement). Overigens kunnen leden een toetsing door een RB-auditor weigeren. Hiervan wordt dan melding gemaakt bij het BFT waarna laatstgenoemde de mogelijkheid heeft alsnog zelf een onderzoek in te stellen. Het BFT biedt aan te helpen met het opleiden van de auditoren, een aanbod waar zowel in het verleden als in het heden graag gebruik van wordt gemaakt. Daarnaast vinden we het echter belangrijk om onze auditoren ook kennis te laten maken met standpunten die afwijken van de standpunten van het BFT.

In zijn algemeenheid geldt dat leden een toetsing, welke dan ook, als spannend ervaren. Als die toetsing dan ook nog eens door een overheidsorgaan als het BFT zou worden uitgevoerd, is dat extra spannend. Bedenk daarbij ook dat de toetsingen die het RB uitvoert veelal plaatsvinden bij de kleine(re) kantoren. Dit laatste heeft te maken met het feit dat leden die vallen onder toezicht van de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA), de SRA, de Autoriteit Financiële Markten (AFM) of leden die aan enige andere vorm van Wwft-toezicht zijn onderworpen, niet onder het toetsingsarrangement met BFT vallen. Deze leden worden immers al getoetst op de naleving van de Wwft door de genoemde organisaties.

De leden die zelfstandig of binnen een kleinere organisatie werkzaam zijn, zijn veelal niet aangesloten bij één van de hiervoor genoemde organisaties en vallen dus wél onder het toetsingsarrangement.

De spanning van een toetsing nemen we deels weg door de toetsingen in eigen hand te houden. In de praktijk, we horen dit ook vaak van de auditoren, wordt dit als positief ervaren. Pas wanneer een RB-lid niet meewerkt aan de toetsing óf onvoldoende gevolg geeft aan aanwijzingen of aanbevelingen tot herstel óf als er vooraf aanwijzingen zijn voor overtreding van de Wwft, bestaat de mogelijkheid dat het BFT in beeld komt voor een bijzonder onderzoek. Deze bijzondere onderzoeken worden altijd uitgevoerd door het BFT en vallen niet onder de reikwijdte van het arrangement (artikel 10 toetsingsarrangement).

Luisterend oor

De derde reden tenslotte om te komen tot een arrangement, is dat we als vereniging, meer en beter te horen krijgen wat er leeft onder onze leden als het gaat om de naleving van de Wwft. Dit biedt ons de mogelijkheid om tijdens een toetsing niet alleen te toetsen, maar om

éérst en vooral met het betreffende lid in gesprek te gaan over de Wwft en de wijze waarop het Wwft-beleid in zijn of haar praktijk heeft vorm gekregen. Zoals Cor Scheffers, erelid van onze vereniging en voortrekker van de huidige auditoren, het in één van mijn gesprekken met hem ooit formuleerde: we moeten langskomen met een luisterend oor in plaats van met een rood potlood. Treffender kan je het wat mij betreft niet formuleren. Ter voorkoming van misverstanden wil ik overigens wel nadrukkelijk toevoegen dat het uiteindelijk ook om de toetsing gaat: een lid moet de verplichtingen die voortvloeien uit de Wwft wél naleven.

Vanzelfsprekend heeft het BFT ook belang bij een toetsingsarrangement

Tijdens de toetsingen is het dus niet alleen het rode potlood, maar ook luisteren naar de leden en in gesprek gaan met ze. Uitleggen wat de achtergronden en bedoelingen van de wet zijn, kijken naar hoe het lid invulling aan de naleving heeft gegeven en waar nodig, noem het coaching, aanwijzingen geven over hoe het anders of beter kan. Het arrangement biedt daarvoor ook de ruimte: in artikel 9 is beschreven dat een lid dat ten tijde van de toetsing op de diverse onderdelen (cliëntenonderzoek, meldingsplicht, opleidingsverplichting en procedures) bij de eerste toetsing nog niet geheel aan de norm voldoet, de tijd krijgt om aan herstel te werken. Eventueel kan de auditor besluiten een hertoetsing uit te voeren. Herstel is overigens altijd nodig omdat anders de dienstverlening in strijd is met de Wwft. De dienstverlening kan dan geen doorgang vinden.⁵

Vanzelfsprekend heeft het BFT ook belang bij een toetsingsarrangement. Het is niet voor niets dat zij met meerdere partijen een arrangement heeft gesloten. Het BFT heeft ook onvoldoende menskracht om zelf veel reguliere onderzoeken uit te voeren. Het BFT zet die arbeidskracht liever in voor bijzondere onderzoeken. Maar het BFT begrijpt ook dat het sluiten van een toetsingsarrangement een kwestie van geven en nemen is. Het nemen zit erin dat het RB controles uitvoert die anders door het BFT zelf moeten worden gedaan. Het geven zit erin dat het RB de controles uitvoert met inachtneming van het belang van zijn leden.

Onderzoek in de praktijk

Het RB heeft een groep auditoren die de onderzoeken uitvoert. Deze groep bestaat op dit moment nog uit een drietal auditoren. Om die reden hebben we onlangs via RB-plaza een oproep gedaan te solliciteren naar de functie van auditor. Het doel is een groep van circa tien tot twaalf auditoren te hebben. We hebben dit keer niet alleen gemikt op RB- en RbC-leden, maar ook op auditoren

met een accountantsachtergrond. De sollicitatietermijn is inmiddels gesloten en binnenkort vinden – vanwege de uitbraak van het covid19-virus helaas digitaal – de gesprekken plaats. Als we kijken naar het aantal reacties op onze oproep én de kwalificaties van de sollicitanten dan is de verwachting dat we onze doelstelling gaan halen. Dat is goed nieuws!

Coaching en begeleiding, en niet het rode potlood, staan centraal

Het RB selecteert jaarlijks uit de groep van in aanmerking komende leden willekeurig een aantal leden dat wordt getoetst. In het arrangement is vastgelegd dat we jaarlijks circa 40 leden zullen toetsen⁶. Aan de hand van de woon- of vestigingsplaats van deze leden wordt aan het lid een auditor toegewezen. Daarbij zorgen we er enerzijds voor dat de auditor en het lid niet uit dezelfde regio afkomstig zijn, maar proberen we anderzijds te voorkomen dat auditoren het hele land door moeten reizen. Vervolgens ontvangt het lid een vragenlijst over hoe hij of zij omgaat met de verplichtingen uit hoofde van de Wwft. Deze lijst bevat vragen waaruit een beeld moet ontstaan van de praktijk van het lid. Uiteraard bevat de lijst ook vragen die betrekking hebben op de onderdelen die door de auditor worden getoetst: cliëntenonderzoek, meldingsplicht, opleidingsverplichting en procedures. De antwoorden komen bij de auditor die zich aan de hand daarvan een beeld vormt van de praktijk en de wijze waarop wordt omgegaan met het naleven van de verplichtingen die uit de Wwft voortvloeien. Deze werkwijze heeft als voordeel dat de auditor beter is voorbereid en de toetsing dus efficiënter kan verlopen.

De spanning van een toetsing nemen we deels weg door de toetsingen in eigen hand te houden

Na deze ronde, ik noem het de oriëntatiefase, wordt een afspraak gepland waarbij het kantoor van het lid wordt bezocht. Tijdens dit bezoek wordt met het lid gesproken over de verplichtingen die uit de Wwft voortvloeien en over de wijze waarop het lid hieraan invulling geeft. Ook wordt nader aandacht besteed aan de zaken die naar het oordeel van de auditor aandacht behoeven gelet op de antwoorden op de in de vragenlijst gestelde vragen. Coaching en begeleiding, en niet het rode potlood, staan hierbij centraal. Als sluitstuk van het bezoek vindt aan

de hand van een steekproef een beoordeling van een aantal dossiers plaats. Veelal gaat het hierbij om vier tot zes dossiers. De bevindingen worden besproken met het lid. Ten slotte stelt de auditor een conceptrapportage waarbij het lid in de gelegenheid wordt gesteld te reageren. Met inachtneming van de reactie van het lid wordt door de auditor een definitief rapport opgesteld. Eventuele vervolgspraken, bijvoorbeeld over opleiding, worden geregistreerd door het RB en bewaakt door de auditor.

De wijze waarop de controles in het verleden en de toekomst werden en worden uitgevoerd verschillen niet veel van elkaar. Uiteraard worden de wijzigingen in de wetgeving in de nieuwe controles meegenomen. En waar mogelijk zullen we het proces verder automatiseren en digitaliseren. En door te werken met een grotere groep auditoren hopen we meer kennis en ervaring te verzamelen en te delen.

Baas in eigen huis

In dit artikel heb ik de motieven voor het bestuur om te komen tot een toetsingsarrangement met BFT behandeld. Staan voor kwaliteit én integriteit is een belangrijk motief. Ook het ‘baas in eigen huis zijn’ door zelf de controles uit te voeren vormt een belangrijk motief omdat het de mogelijkheid biedt zelf bij te sturen. De uiteindelijke doelen zijn acceptatie en naleving van de verplichtingen die voortvloeien uit de Wwft, zodat de titels RB en RBC een keurmerk voor kwaliteit vormen en we met recht kunnen stellen: **de RB daar begint elk fiscaal antwoord mee! <<<**

Noten

- 1 De tekst van het arrangement is vermeld in het Wwft-dossier op het ledengedeelte van RB-plaza
- 2 Een uitzondering betreft het bepalen van de rechtspositie van de klant, het vertegenwoordigen van de klant in rechte en het adviseren vóór, tijdens en na een rechtsgeding alsmede het adviseren over het instellen of vermijden van een rechtsgeding (artikel 1a lid 5 Wwft).
- 3 Algemene Verordening Gegevensbescherming, tekst van 27 april 2016, ingevoerd op 25 mei 2018
- 4 Het Register, nummer 4, augustus 2019, pagina 28 tot en met 31
- 5 Zie College van Beroep voor het bedrijfsleven, 28 mei 2019, zaaknummer 18/830 ECLI:NL:CBB:2019:225
- 6 Door de uitbraak van het covid19-virus zal het aantal van 40 in 2020 zeker niet worden gehaald. Zowel het werven, opleiden als – daarna – de uitvoering van de toetsen is ernstig vertraagd.